

ACC. N:R M. 12765:1-4.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *B. A. Ivensson, Tjörnarp*
Härad: *L. Åsbo, Herrestad* Berättare: " " "
Socken: *Höjä, Öja* Berättarens yrke: *f.d. kontor o. folkskoll.*
Uppteckningsår: *1953* Född år *1871* i *Höjä*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Allmogens sittmöbler. s. 1-4.

LUF 94.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12765 :/

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

anf. 94

✓

Bänkar runt alla väggarna i något rum har jag aldrig sett. Men två bänkar, som bildade vinkel, där rummet hade vinkel, har jag sett på många ställen. Framför denna "bänkvinkel" stod ett långt matbord, och kring detta sutto husets folk, då måltid intogs. Vid bordsänden sutto far och mor, och på långbänken sutto sönerna (om sådana funnos) och de manliga tjänarna. Yngste sonen satt närmast far, sedan den äldre o.s.v. till den äldste, som satt nederst. Han hade den "sura kagan" (grova kakan) hos sig, och han skulle ^ksära så mycket bröd, som åtgick till måltiden, vilket inte var något litet arbete, i synnerhet om många sutto till bords. Voro sönerna minderåriga, så fick drängen sköta det arbete, som här är beskrivet. Mitt emot manfolken, alltså vid andra sidan sidan bordet, sutto flickorna och pigorna, den yngsta tösen närmast mor och sedan nedåt efter ålder. Fruntimren sutto på en lång bänk, som flyttades till bordet, då man skulle äta. De väggfasta bänkarna voro mycket enkla. Under dem var något slags fötter. I allmänhet voro bänkarna målade i en brun färg. Någon skillnad i användningen har jag aldrig hört omtalas. Inte heller har jag sett någon bänk för fjäderfän.

Den skildring, som här givits tillhör tiden fram till sekelskiftet. Möblerna i rummet, (folkstugan, som här skildrats, var egentligen det dagliga rummet) voro synnerligen enkla. Vid ena väggen hade man en utdragssäng (utdragning på sidan) samt

ACC. N:R M. 12765:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

9

vid sidan om denna en gammal skänk, i vilken husfadern hade sina värdepapper m.m. Ugnen var en s.k. "udeläggare" d.v.s man lade i den ute i köket. På väggen över skänken hade man ett väggur, et åttadyngs ur. Utom dessa möbler hade man vid sidan om ugnen en liten soffa, i vilken den minste låg, samt ett par klumpiga stolar. Vad här är skrivet, har jag sett på många ställen.

Pallar funnos av olika slag. När mor eller töserna "knytte hosor hosor", sticka strumpor, hade mor gärna, i synnerhet om hon var äldre, en liten pall, på vilken hon hade fötterna. Sådana pallar vor endast omkring 2 dm höga. Men så fanns det också långa pallar. För vilket ändamål de i allmänhet användes, vet jag inte, men vid bröllop-- vigseln ägde ju i allmänhet rum i hemmen-- då kom en sådan pall till användning för brudparet.--S.k. mjölkpallar hade i allmänhet tre ben.

På åttiotalet funnos personer, som tillverkade stolar för vanligtvis en krona stycket. Ibland var det nära nog ved för pengarna, ty sådana stolar voro oerhört klumpiga, och likväl fanns det sådana i ofantligt många hem. I hem, där man inte hade väggfasta bänkar, hade man i allmänhet en träsoffa, en s.k. marknadssoffa. Nåra andra stolar än vanliga stolar samt en eller annan s.k. armstol hade man inte i folkstugan. Jag minns ifrån mitt eget hem, att vi hade en sådan stol, som vi kallade för "den

store stolen!

ACC. N:R M. 12765:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På ett eller annat ställe hade man en kista i dagligstugan. Men jag minns från ett ställe i men hemby, att man där hade bräder under bjälkarna i dagligstugan, och på ~~den~~ bräder, hyllor, ställde man mjölkfat, fyllda med mjölk. Medan de stod där, surrade spinnrockarna, så att de fina trådarna yrde omkring. Hurudan i all synnerhet grädden blev, kan man nog förstå. Jag minns, att min far berättade, att ibland fick man kamma grädden.

I de "fina"rummen hade man bättre stolar; icke sällan hade man sådana med rotingsitsar.

Stolar med tre ben voro vanliga hos t.ex skomakare, "skomagarestolen".

Även på den tiden förekommo stolar, som kunde användas som bord, men det var nog då som nu, det var ett slags barnstolar.

Gungstolar funnos allmänt. Självt har jag en sådan, och det är en verklig njutning att gunga sig sakta i den. Den vilar på ett par "medar", böjda på detta sätt.

Gungstolar med spiralfjädrar vet jag mig aldrig ha sett förrän i detta århundrade, och själv fick jag en sådan som present av mina skolbarn. Även den är utmärkt att sakta gunga sig i.

Till yngre stoltyper får man räkna pinnstolarna. De sågo ut som andra stolar men ~~från~~ övre stycket och sitsen voro förenade med (vanligtvis) sju runda "pinnar". Dessa "pinnar" voro svarvade. Träsitsen var inte alldeles plan utan hade en liten fördjupning i

ACC. NR M. 12765:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

målade eller
sitsen. I allmänhet voro stolarna ~~polerade~~ ~~med~~ ~~lax~~ ~~olja~~ ~~eller~~ ~~siljan~~ betsade
Klädda stolar kommo nog i bruk redan på åttiotalet. I finare hem
hade man säkert sådana annu tidigare.

—
4.

Man köpte ofta möbler på marknaderna, ehuru sådana möbler
inte hade något högre anseende. I många för att inte säga alla
socknar funnos möbelsnickare, ehuru det var mycket stor skillnad
på det arbete, som de utförde. Somliga voro utmärkt skickliga i
sitt fack och tillverkade förnäma möbler, som alltid voro pole-
rade, men somliga "smorde" ihop möbler